ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
یک‌شنبه ۲۳ مهر ۱۳۹۷
۴ صفر ۱۴۴۰ | ۱۴ اکتبر ۲۰۱۸
شماره ۱۹۹۳۸
۱۱۶۱

مرور نقش‌آفرینیِ عجیب چند ماده‌غذاییِ در تاریخ

خوراکی‌های سرنوشت‌ساز

یاسمین مشرف | مترجم

تاریخ

تهیه غـذا، غـذا خـوردن و تجربه طعم غذاهای رنگارنگ، برای بسیاری از مردم دنیا، موضوع هیجان انگیزی است و بخش قابل توجهی از زندگی روزمره ما را به خود اختصاص می‌دهد. خیلی از ما عاشق غذا پختن، سهیم کردن دیگران در غذاهایی که درست کرده‌ایم و حتی مستند ساختن تجربه‌مان با عکاسی و به اشتراک گذاشتن آن در رسانه‌های اجتماعی هستیم. غذا ما را گرد هم می‌آورد و بهانه‌ای برای دیدار و معاشرت و محبت است. این‌ها نکات قابل توجهی است، اما مهم است بدانیم برخی غذاها و خوردنی‌ها، داستان‌های بیشتری برای گفتن دارند. امروز قرار است سر کی بکشیم به سرگذشت تعدادی از مواد غذاییِ آشنا و اساسی که فصل مهمی را در تاریخ برخی کشورها و تمدن‌ها به خود اختصاص داده‌انـد. با ما در این سفر جذاب، همراه باشید.

ماهی | عامل بقا و شکوفاییِ انسان اولیه

اگر شما هم از علاقه مندان به غذاهای دریایی هستید، احتمالا این علاقه را از قدیمی‌ترین اجدادمان به ارث برده‌اید. علاقه به غذاهای دریایی در قدیمی‌ترین اجداد انسان، به زنده ماندن و رونق گرفتن زندگی‌شان در جایی و شرایطی منجر شد که نئاندرتال‌ها یا انسان‌های وحشی در آن زنده نمانده بودند! هرچند هنوز و همچنان علم به دنبال یافتن علت دقیق شکوفایی نسل انسان‌های اولیه است، اما بر اساس تحقیقات انجام شده در بخش انسان شناسی موسسه تحقیقاتی «ماکس پلانک»، اجداد ما بقای خود را با تغذیه از ماهی‌های دریا افزایش داده‌اند. تصور بر این است که ده‌ها هزار سال پیش، نئاندرتال‌ها عمدتا با شکار حیوانات بزرگ زنده می‌ماندند و زندگی‌شان از این طریق دوامی نداشت. این در حالی است که مطالعه استخوان‌ها و مکان‌های زندگی انسان‌های اولیه در ۴۰ هزار سال پیش، نشان می‌دهد آن‌ها هم در دریا و هم در آب‌های شیرین، به ماهیگیری پرداخته‌اند. در شرایطی که منابع غذایی عمده نئاندرتال‌ها رو به انقراض گذاشته بود، انسان‌های اولیه گزینه دیگری برای زنده ماندن پیدا کردند و آن استفاده از ماهی‌ها و دیگر موجودات دریایی بود. مصرف غذاهای دریایی احتمالا تنها عامل زنده ماندن انسان‌های اولیه نبوده اما یکی از عوامل عمده شکوفایی گونه انسانی بوده است.

عسل | عامل شکست ارتش امپراتوری روم

عسل شاید آخرین چیزی باشد که به عنوان عامل شکست یک ارتش قدرتمند به ذهن خطور کند. اما چنین اتفاقی در سال‌های بسیار دور رخ داده است. در قرن یکم میلادی وقتی ساکنان منطقه دریای سیاه با شرایطی مواجه شدند که آن‌ها را ناگزیر به پذیرش حاکمیت امپراتوری روم می‌کرد، تصمیم به استفاده از نوع خاصی عسل گرفتند که در آن ناحیه یافت می‌شد. مستند کشاورز مدرن (ModernFarmer) ساخت کشور کره جنوبی، به این عسل به عنوان یک عسل خاص اشاره می‌کند که خوردن مقدار زیادی از آن تاری دید و گاهی توهم را به دنبال دارد. این دقیقا همان اتفاقی است که برای نیروی زمینی ارتش روم افتاد. بعد از آن که ارتش روم، عسل کندوهایی را که مردم تُرک در مسیر آن‌ها قرار داده بودند خوردند، دچار گیجی و بی‌حسی و توهم شدند و این ارتش قدرتمند به راحتی توسط مردم محلی درهم شکسته شد.

همبرگر | دلیل اصلی چاقی در دنیا

چه در خانه همبرگر درست کنید و چه آن را در رستوران صرف کنید، این غذا این روزها به یک غذای عمده در سراسر جهان تبدیل شده است. همبرگر غذای بدی نیست اما مطالعات محققان از جمله مطالعه‌ای که در مرکز اپیدمی شناسی دانشگاه بوستون آمریکا انجام شد، نشان می‌دهد این غذای فراگیر در حال تبدیل شدن به عامل اصلی اپیدمی چاقی در جهان است. محققان دانشگاه بوستون دریافتند که رابطه مستقیمی میان تعداد دفعات مصرف همبرگر و وارد شدن فرد به محدوده افزایش وزن وجود دارد. همچنین برخی بر این عقیده هستند که گسترش فست فودها در سرتاسر جهان که دسترسی سریع به انواع همبرگر را امکان‌پذیر ساخته، یک عامل همسان‌سازی فرهنگ هاست. می‌توان گفت همبرگر و به طور کلی فست فـودهـا در یـک قـرن گذشته، حداقل رژیم غذایی میلیون‌ها، اگر نگوییم میلیاردها انسان را در جهان متحول و تغییرات عمیقی در آن ایجاد کرده‌اند.

نان | انگیزه انقلاب‌های بزرگ

به گفته «لستر براون» از موسسه «سیاست زمین»، یک راه قطعی برای این که بگوییم چقدر یک جامعه به بروز شورش نزدیک شده، قیمت نان است. تجارب بسیاری از جنبش‌ها و انقلاب‌ها در جهان نشان داده است یکی از پیش‌زمینه‌های انقلاب‌ها، شورش‌های ناشی از کمبود یا گرانی غلات و نان بوده است. برجسته‌ترین نمونه این انقلاب‌ها، انقلاب فرانسه در سال ۱۷۸۹ میلادی بود. به نوشته «مجله اسمیتسونیان» نان تنها عامل شورش نبود، اما می‌توان آن را جرقه اصلی انقلاب مردم فرانسه در برابر طبقه حاکم دانست. در حالی که برای خاندان سلطنتی فرانسه، میزهای غذای پرخرجی چیده می‌شد، دهقانان این کشور تا حد مرگ گرسنگی می‌کشیدند. سرانجام در پنجم اکتبر ۱۷۸۹ جمعیتی از مردم که بیشتر آن‌ها از زنان تشکیل می‌دادند از پاریس به سمت قصر سلطنتی در شهر ورسای فرانسه راهپیمایی و تقاضای نان کردند. آن‌ها پادشاه را اسیر کردند و با خود به پاریس بردند. این رویداد یک رویداد کلیدی در انقلاب فرانسه به شمار می‌آید. در قرن بیستم، شاخص‌ترین نمونه این نوع شورش‌ها انقلاب ژوئیه ۱۹۱۷ در روسیه است که بیشترین اعتراضات مردم در آن، متوجه کمبود نان بود. شورش نان تهران در ۱۷ آذر ۱۳۲۱ نیز دولت قوام السلطنه را به زیر کشید و آشفتگی‌های عمیق و درازمدت زیادی با خود به همراه آورد.

سیب‌زمینی | خوراکیِ نجات‌بخش از قحطی

شاید نتوان تصور کرد که جهان بدون سیب‌زمینی به چه شکلی در می‌آمد. این ماده غذایی نقش قابل توجهی در شکل‌گیری تاریخ داشته است. بعد از آن که چندین نسل از سرخ‌پوستان بومی آمریکای جنوبی به کاشت سیب‌زمینی پرداختند، سیاحان این ماده غذایی ارزان قیمت اما سیر کننده را به اروپا منتقل کردند. سیب‌زمینی را شاید بتوان با ارزش‌ترین چیزی دانست که کاشفان قاره آمریکا با خود به اروپا و سپس آسیا آوردند؛ محصولی فراوان‌تر، با کشت آسان‌تر از گندم و جو، مقاوم‌تر به خشکی و نوسان دما و نیاز کمتر به فراوری. قبل از رسیدن سیب‌زمینی به اروپا، این قاره از قحطی و گرسنگی رنج می‌برد. در حقیقت قحطی و گرسنگی کابوس طولانی‌مدت اروپا در تمامی قرونی بود که تمدن بشری در آن رشد کرد. اما با ورود این محصول به اروپا، الگوی کشاورزی و تغذیه در این قاره به سرعت متحول شد. به نوشته «نشریه اسمیتسونیان» ورود سیب‌زمینی نه تنها به قحطی در اروپا پایان داد، بلکه این امکان را برای کشورهای این قاره فراهم کرد که جمعیت خود را هر چه بیشتر افزایش دهند. جمعیت زیاد نیز به نوبه خود افزایش قدرت صنعتی، اقتصادی و نظامی این قاره را در پی داشت. کارشناسان کشف سیب‌زمینی را در کنار کشف میکروب توسط پاستور، از اصلی‌ترین دلایل افزایش نرخ رشد جمعیت از دوران پسا رنسانس تاکنون می‌دانند. محصولی که شاید ما امروز ارزش زیادی برای آن قائل نباشیم، روزگاری نمادی از زندگی و نجات برای مردم جهان بود.

موز | منشأ درگیری‌های خونین

باور کنید یا نه، می‌توان درباره تاثیر موز در تغییر تاریخ، چندین کتاب نوشت! «موز: میوه‌ای که سرنوشت جهان را تغییر داد» یکی از این کتاب‌هاست. «دن کوتپل» در این کتاب می‌نویسد: با وجود این که ما حدود هفت هزار سال است از موز به عنوان ماده خوراکی استفاده می‌کنیم، اما از قرن ۱۹ میلادی بود که این میوه تغییرات بزرگ و خونینی در تاریخ رقم زد. صنعت موز پس از رونق گرفتن، زیر چتر شرکت آمریکایی «یونایتد فروت» قرار گرفت. یونایتد فروت میوه‌های استوایی به ویژه موز کشت شده در مزارع آمریکای مرکزی و جنوبی را در بازارهای آمریکا و اروپا به فروش می‌رساند. این شرکت که در سال ۱۸۹۹ میلادی تشکیل شد، اوایل و اواسط قرن بیستم به سرعت رشد کرد و در نهایت توانست حق انحصاری بازار بعضی از کشورهای آمریکای جنوبی مانند کاستاریکا، هندوراس و گواتمالا را که به جمهوری‌های موز معروف شدند، به‌دست بگیرد. در سوم ژانویه سال ۱۹۳۲ میلادی، دولت وقت هندوراس برای سرکوب شورش کارگران که از شرکت یونایتد فروت اخراج شده بودند، حکومت نظامی اعلام کرد. این ناآرامی‌ها منجر به اتفاقاتی در آمریکای لاتین شد که بعدها «جنگ موز» نام گرفت. «لستر دی. لنگلی»، نویسنده آمریکایی در کتاب خود با عنوان «جنگ موز: تاریخچه داخلی امپراتوری آمریکا» به این موضوع می‌پردازد. کودتای ۱۹۵۴ در گواتمالا یکی از این جنگ‌هاست که به دلیل انگیزه اقتصادی دولتمردان آمریکا در تجارت موز رخ داد. دولت جدیدی که در گواتمالا روی کار آمده بود، تصمیم به کنار آمدن با یونایتد فروت نداشت و بخش زیادی از زمین‌های زیر کشت موز را که در اختیار این شرکت قرار داشت، بازپس گرفت. یونایتد فروت که تجارت خود را دچار خدشه می‌دید با طرح یک کودتا و ایجاد جنگ داخلی، دولت گواتمالا را سرنگون کرد.

چای | بهانه یکی از بزرگ‌ترین جاسوسی‌های تاریخ

چای یکی از نوشیدنی‌های پرمصرف در انگلستان است. مصرف چای در این کشور از قرن نوزدهم میلادی آغاز شد. در آن زمان بخش‌های زیادی از جهان، مستعمره انگلستان بودند، با این حال یکی از کالاهایی که انگلیسی‌ها نمی‌توانستند کنترل زیادی روی آن داشته باشند قیمت چای بود که از چین وارد کشورشان می‌شد. تصمیمی که انگلیسی‌ها در نهایت برای حل این مشکل گرفتند، بر اقتصاد و کشاورزی کشورها تاثیر گذاشت. «سارا رز» نویسنده و تاریخ‌دان در این باره می‌گوید: «اقدام انگلستان برای کنترل بازار چای را می‌توان یکی از بزرگ‌ترین اقدامات جاسوسی در تاریخ دانست. انگلیسی‌ها فردی به نام «رابرت فورچون» را به چین فرستادند. وظیفه فرستاده انگلستان این بود که هم گیاه چای و هم رمز و راز تجارت آن را از چین به انگلستان بیاورد. فورچون این کار را انجام داد و دانه‌های چای و اطلاعاتی که او از گیاه شناسان چینی به دست آورد، به ایجاد امپراتوری چای در هند منجر شد که در آن زمان از مستعمرات انگلستان بود. با موفقیت فورچون در انجام ماموریتش، در نهایت صنعت چای هند نه تنها رونق گرفت، بلکه از تولید چای در چین نیز پیش افتاد. اقدامات جاسوسی فرستاده انگلستان تاثیرات عمده‌ای بر تجارت، اقتصاد و کشاورزی دو کشور بزرگ چین و هند به جا گذاشت. تلاش انگلستان برای دست یافتن به یک فنجان چای مفید، خوش طعم و مقرون به صرفه، تغییراتی ماندگار در چین به وجود آورد.»

غذاهای اینستاگرامی | عامل دور ریخته شدنِ مواد غذاییِ بدعکس!

وقتی می‌گوییم غذاهای اینستاگرامی، در واقع منظورمان به روزترین غذاهای قرن بیست و یکم است. همه تصاویر غذایی که در اینستاگرام می‌بینیم، تاثیرات عجیب‌نه‌چندان مثبتی بر جهان به جا می‌گذارند. «آلتون براون» نویسنده و ارائه دهنده نمایش‌های تلویزیونی در زمینه غذا، در این باره می‌گوید: «فرهنگ غذای اینستاگرامی تاثیر زیادی بر میزان دور ریز مواد غذایی در جوامع جهانی داشته است». براون می‌گوید: روزانه مواد غذایی بدفُرم بیشتر و بیشتری به فروش نمی‌روند و در نهایت فروشندگان مجبور می‌شوند آن‌ها را دور بریزند، فقط به این دلیل که این مواد غذایی آن قدر که مردم می‌خواهند خوش عکس نیستند. روزنامه «گـاردین» در این زمینه می‌نویسد: سال هاست که این مشکل به وجود آمده و برآوردها در سال ۲۰۱۷ نشان داد سالانه ۱۵ میلیون تن مواد غذایی به همین دلیل ساده دور ریخته می‌شوند و این میزان، رو به افزایش است. هر چقدر غذاهای خوش رنگ و لعاب‌تری در اینستاگرام ببینیم، بیشتر ترغیب می‌شویم که عکس‌هایی از شاهکارهای آشپزی خودمان ارائه کنیم و این به معنای جدا کردن میوه‌ها و سبزیجات خوش فرم از محصولات معیوب و بدعکس اما قابل مصرفی است که مشکلی برای مصرف آن‌ها وجود ندارد.

منابع: mirror.co.uk | mashed.com

جدول سخت [شماره ۴۴۵]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی

۱- برخی آن را از سر گشادش می‌نوازند! - صوت‌اندوه و افسوس - اتیکت - گشادشدن ۲ - مبتلا به بیماری پیسی - موزیسین ژاپنی و خالق قطعه معروف جاده ابریشم - جوهر و اصل هر چیز - صدای گوسفند ۳ - کوچک و خرد - انعکاس صوت - قطعی - فیلمی مشهور ساخته کوروساوا ۴ - نشانه اختصاری "رجوع کنید" - پرنده‌ای با پاهای بلند - پاسخ مثبت - پشت‌سر - پست و فرومایه ۵ - سیدها - قومی از نژاد هندواروپایی - گروگذاشته‌شده - سم کشنده ۶ - ابر آسمان - مسافر پیاده - عهده‌دار شغلی شدن ۷ - قسمت زیرین - گوشه‌ای در دستگاه‌شور - جلاد - سنگینی معده بر اثر هضم نشدن غذا ۸ - خراب و ویران - از فرماندهان سپاه کیخسرو کیانی - طرز و شیوه - تور کاه کشی - بها برگ ۹ - نگهبان ساختمان - کلمه استثنا - سر کرده - رشته باریک ۱۰ - حرف دهن کجی - خالق نمایش‌نامه ایرما - محل اتصال دو سلول عصبی - تفرق و پراکندگی ۱۱ - عاقل به ظاهر دیوانه معاصر هارون الرشید - آسانی - آلوی کوهی - از بخش‌های اوستا.

عمودی

۱ - ورزشگاه مشهور آفریقای جنوبی - تیرپیکاندار ۲ - از ساخته‌های سینمایی آلفرد هیچکاک - شعری که در زندان سروده شود ۳ - مذکر - عمامه ۴ - واژه، عبارت - زگیل ۵ - نوعی نوشیدنی میوه‌ای - راه‌آذری ۶ - مدافع موکل - دلیر و شجاع ۷ - نژادمردم‌پرو - دستگاه ردگیری در هواپیما ۸ - نشانه مصدر جعلی - مطیع و حرف شنو ۹ - واگذار کردن کاری به دیگری ۱۰ - ریاضیدان و فیلسوف انگلیسی قرن بیستم و نویسنده کتاب تاریخ فلسفه غرب ۱۱ - نمایش‌نامه‌ای مشهور از ویلیام شکسپیر ۱۲ - تابناک ۱۳ - فیلسوف صاحب مکتب ایرانی و ملقب به شیخ اشراق - اشاره به دور ۱۴ - بوته خربزه - خانم کارآگاه داستان‌های آگاتا کریستی ۱۵ - سخن چینی - حلزون ۱۶ - پیش‌مقدمه مکالمه تلفنی - مسیحیان ۱۷ - ژرف‌اندیشی - مناسب استفاده روز مره ۱۸ - معاینه پزشکی - گرداگرد دهان ۱۹ - ساختمان‌ها - درخت زیتون نمادین کشور است ۲۰ - تکرار حرفی - اثری از پرل.اس.باک، نویسنده آمریکایی.

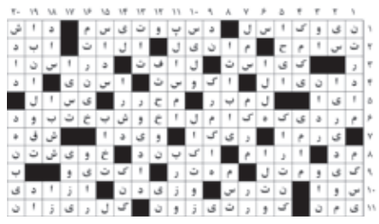

حل جدول شماره ۴۴۴

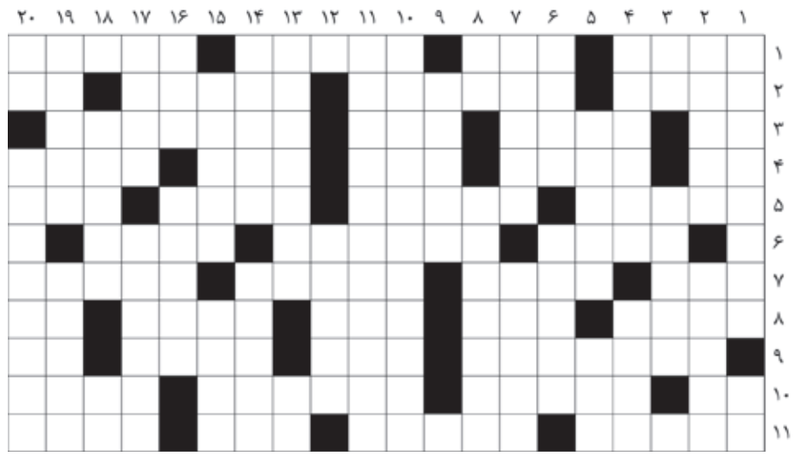

جدول متوسط [شماره ۷۲۳۵]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی

۱ - برچسب - بی‌سواد - سبکی در موسیقی - پسوند شباهت ۲ - طلایی - برج خارجی - غذای مریض - مزد ۳ - باب روز - درخت اعدام - دوستی - جدا - سلاح کاشتنی ۴ - تعجب زنانه - دفعه - کهن - واحد شمارش قاشق و چنگال - بی‌حس ۵ - عمق - فراوان - یوم - سرحد - وی ۶ - تله - رایحه - دربست کارخانه - حرکت اسب در شطرنج - زنبیل ۷ - برگ برنده - فرمان - بادام - از سوزنی برگان - شتر بی کوهان ۸ - نصف - بت بی سر و پا - جا به جایی - رنگ - عدد ماه ۹ - اسباب و اثاثیه منزل - بشقاب بزرگ - مادر ورزش‌ها - ملافه - درون ۱۰ - شهری در فارس - فوری - پناه - دریاچه حمام ۱۱ - دور دهان - سالار ملی - غوغا - سختی و مرارت

عمودی

۱ - رنج - خشمگین - مخزن اسرار حق ۲ - پیرامون - جیوه ۳ - تیرپیکاندار - بلا - خزنده گزنده ۴ - غذای زمین - بانگ - خالص ۵ - خاک - ریگ نرم - حرف همراهی ۶ - رمز - جوانمرد ۷ - اسب آذری - جراحت - آماده و مهیا ۸ - ثروت - آرزو - دسته و صنف ۹ - از اقمار مشتری - اندازه - پرگویی - حرف تردید ۱۰ - جوی - رها ۱۱ - ستون خیمه - ساز ۱۲ - فلز سرچشمه - گیسو - سایه - رنگ موی فوری ۱۳ - رود مرزی - نحیف - کشتی جنگی ۱۴ - جلوه - گنگ - جنس خشن ۱۵ - نام - شب گذشته ۱۶ - طلایه دار اعداد - بیم - نمناک ۱۷ - جود - زیرک - چینه دیوار گلی ۱۸ - عشیره - منگال - آخرین توان ۱۹ - هنر هفتم - اشتیاق ۲۰ - سودای ناله - حمام بخار - پیروان

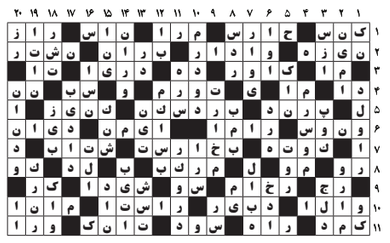

حل جدول شماره ۷۲۳۴

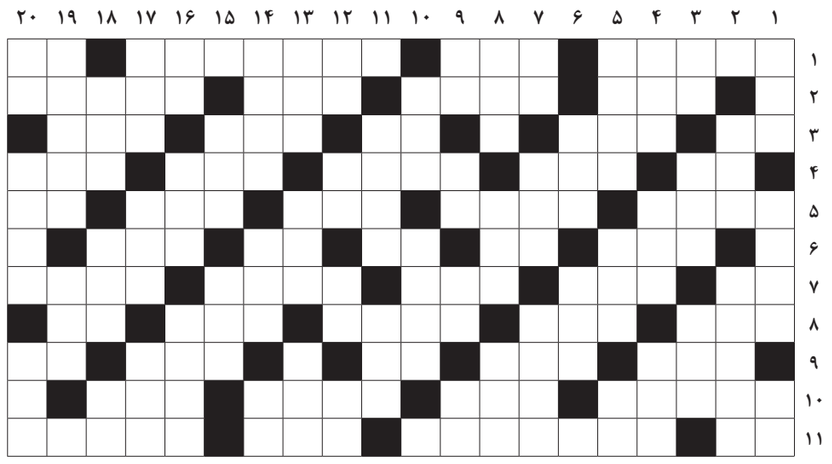

گروه صنعتی سایان
مشاور ، طراح و مجری :
- سالن های فلزی سوله
- اسکلت فلزی ساختمان های طبقاتی
- انواع جرثقیل سقفی
۹۷۰۷۷۸۰۱/م
Email: sayansteel@yahoo.com
تلفن : ۰۵۱_۳۳۴۴۳۳۳۳